

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД С ОДЈЕЉЕЊСКОМ ЗАЈЕДНИЦОМ**
РАЗРЕД: **ОСМИ**
СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **1**
ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **36**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Одјељењска заједница функционише као ученички колектив који има властиту организацију, али уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина, тј. разредник.

- Максималан допринос социјализацији сваког ученика, односно развој социјалних компетенција ученика;
- Допринос развоју когнитивних, емоционалних компетенција;
- Допринос развоју комплетне личности сваког ученика, његових способности, одговорности .
- Спознаја ученика о себи, друштву и природи, те потреби њиховог очувања;
- Упознати индивидуални развој сваког ученика и континуирано пратити ток развоја (физички, социјални, емоционални, интелектуални, морални и естетски развој ученика);
- Развијати и користити групну динамику и интеракцију у сврху формирања социјално зреле, слободне и одговорне личности ученика водећи рачуна о узрасту ученика;
- Упознати ученике са: дужностима, задацима, обавезама и одговорностима као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи;
- Упознати ученике са битним факторима наставе и могућим начинима учешћа у функционисању школе;
- Развијати код ученика позитиван став према ненасиљу, те промовисању поштовања различитости;
- Развијати осјећај патриотизма;
- Развијати еколошку свијест код ученика, те потребу за очувањем личног здравља и околине;
- Учествовати у реализацији културно-забавних, спортских и других активности у школи и друштвеној средини;
- Упознати ученике са интелектуалним и физичким захтјевима појединих занимања.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Организација одјељењског колектива	3
2. Култура живљења	5
3. Упознајмо себе	4
4. Превенција насиља	5
5. Дјечија права	2
6. Учење учења	2
7. Здравствено васпитање	5
8. Екологија	2
9. Професионална оријентација	4
10. Заштита од мина и ватрених оружја	1
11. Процјена резултата рада	1
12. Тема по избору	2

Исходи учења	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1 : Организација одјељењског колектива (3)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> •учествује у избору одјељењског руководства и активно учествује у креирању програма рада одјељењске заједнице; •описује важност планирања и програмирања рада; •образложи одговорност појединца при избору руководства , као и одговорност изабраних појединаца и група за рад у одјељењској заједници; • разликује одјељењска правила и кућни ред школе и поштује их; • износи и образлаже своја мишљења, ставове и увјерења; • идентификује и наброји правила важна за функционисање колектива и понаша се у складу са усвојеним правилима; • учествује у стварању здраве атмосфере у одјељењу и школи; 	<ul style="list-style-type: none"> • Избор руководства одјељења, задужења појединаца и група; • План и програм рада одјељењске заједнице; • Правила за наше одјељење и кућни ред школе; • Очекивања и постављање циљева . 	<ul style="list-style-type: none"> • Српски језик
Тема 2 : Култура живљења (5)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> •описује значај обиљежавања обичаја и традиција као дио идентитета појединца и народа; •објасни улогу и значај Светог Саве за српско школство; •учествује у припремању и обиљежавању Светосавске свечаности; •показује осјетљивост за оне којима је помоћ потребна , за људе у невољи; •учествује у хуманитарним акцијама ; •препознаје културу одијевања и прилагоди одијевања различитим приликама; •препознаје истинске вриједности и понаша се у складу са њима; •описује важност међусобне сарадње и уважавања оног што други говоре (ученик-наставник-родитељ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Обичаји, традиција, културно наслеђе; • Светосавске свечаности; • Материјални остаци културног наслеђа; • Васпитање за хуманост (Како могу покренути неку хуманитарну акцију); • Бонтон – култура одијевања; • Систем вриједности; • Заједничко рјешавање проблема (ученик – наставник – родитељ); 	<ul style="list-style-type: none"> • Српски језик • Историја • Вјеронаука • Географија • Ликовна култура
Тема 3 : Упознајмо себе (4)		
<p>Ученик треба да:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Препознавање личних снага; 	

<ul style="list-style-type: none"> • процјени личне снаге и слабости; • говори о себи са уважавањем пред другима; • представи мисли и осјећања ријечима и сликом; • разумије животни циклус и схвати неминовност смрти. • објасни животни циклус и неминовност смрти. 	<ul style="list-style-type: none"> • Уважавање себе и слобода говора о себи пред другима (асертивност); • Одлазак. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ликовна култура • Српски језик
Тема 4 : Превенција насиља (5)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује појам инклузивности; • наведе карактеристике инклузивне школе; • учествује у изради плана активности за унапређење инклузивности одјељења: • уради план за смањење насиља у школи; • опише улогу школе, центра за социјални рад, полиције и других институција у превенцији малољетничког преступништва; • препозна ситуације када треба да се обрати школи, центру за социјални рад или полицији за подршку у тешким ситуацијама; 	<ul style="list-style-type: none"> • Инклузивна школа; • Малољетничко преступништво; • Улоге различитих институција у малољетничком преступништву. 	
Тема 5 : Дјечија права (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повеже права и одговорности; • објасни одговорности за остваривање личних права и неугрожавање права других; • опише утицај личног понашања на друге; • разумије однос између оног што се од нас очекује и нашег понашања; 	<ul style="list-style-type: none"> • Права и одговорности; • Уз права иду и дужности. 	
Тема 6 : Учење учења (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише властито учење и осмисли начин унапређивања истог; 	<ul style="list-style-type: none"> • Самопроцјена процеса учења, унапређивање; • Мотивација за учење; • Активно учење . 	

Тема 7 : Здравствено васпитање (5)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише конфликт и препозна врсте конфликта; • опише поступак ненасилног рјешавања конфликта; • препозна и опише механизме превазилажења стресних ситуација; • наброји врсте одбрамбених механизма; • образложи важност одбрамбених механизма; • опише шта је АИДС; • препозна и протумачи ризично понашање; • опише негативан утицај различитих ризичних понашања и начин заштите од истих; • примјењује вјештину доношења одлука; • препознаје притиске и ризичне ситуације у пријатељским-партнерским односима; • препознаје и одбије вршњачке притиске на ризична понашања; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ненасилно рјешавање конфликта; • Медијација-неутралност у конфликту; • Стрес; • Одбрамбени механизми; • АИДС; • Утицај вршњачке групе на ризична понашања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Српски језик • Биологија
Тема 8 : Екологија (2)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује и опише рационално и нерационално коришћење природних добара (шума, извора енергије, препозна опасности од неправилног искориштавања природних добара у ужем и ширем окружењу); • опише могућности заштите појединих природних добара; • учествује у акцији чишћења околине у непосредном окружењу; 	<ul style="list-style-type: none"> • Нерационално искориштавање природних добара ; • Заштита природних добара (флоре, фауне, националних паркова); • Екологија-свијест-акција. 	
Тема 9 : Професионална оријентација (4)		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • образложи факторе који утичу на избор занимања; • идентификује струке и образовне профиле за које испољава интерес; • повезује психофизичке захтјеве струка и занимања са личним склоностима и интересовањима за 	<ul style="list-style-type: none"> • Фактори у избору занимања; • Преглед струка и образовних профила; • Психофизички захтјеви струка и занимања (избор према интересу ученика); • Физички и чулни захтјеви; 	

одређена занимања;	<ul style="list-style-type: none"> • Склоности и интересовања; • Ментални захтјеви; 	
Тема 10 : Заштита од мина и ватрених оруђа (1)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • опише како мине и НУС-а изгледају у природи; • објасни разлику између сигурних од несигурних подручја; • наброји индикаторе који су препознатљиви за ризично и минирано подручје; 	<ul style="list-style-type: none"> • Индиректни показатељи минираних подручја; • Необилежена минирана подручја; • Сигурни облици понашања; 	
Тема 11 : Процјена резултата рада (1)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • учествује у анализи свога успјеха, • даје приједлоге за унапређење рада; 	<ul style="list-style-type: none"> • Анализа рада и приједлози за унапређење; 	
Тема 12 : Тема по избору (2)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни значај догађаја који се обилежава; • износи личне ставове и интересовања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Садржаји по избору наставника и ученика који се односе на актуелне догађаје, значајне датуме или на специфична интересовања ученика. 	

ДИДАКТИЧКО- МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници обухвата више наставних области или тема. Наставне теме су релативно аутономне.
- Реализација програмских садржаја васпитно-образовног рада у одјељењској заједници подразумијева флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на модалитете рада, тако и на динамику извођења.
- Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење исхода учења, могуће је и примјеном садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика.
- Сваки разредник је задужен да креира годишњи програм рада за своје одјељење, уз обавезне консултације и учествовање ученика. Степен учешћа ученика у креирању програма зависиће од узраста ученика.

- Предложени фонд сати за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне теме или садржаје. У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично. Одјељењски старјешина, у договору са ученицима (колико је то могуће), има потпуну слободу да наставну тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне теме.
- Разредник осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа.
- Примјеном савремених метода рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а (васпитни рад с одјељењском заједницом) биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.
- За припрему и реализацију тема: *Учење учења, Професионална оријентација и Упознајмо себе*, консултовати и укључити педагога и психолога школе, а за реализацију наставне теме *Здравствено васпитање и Екологија* може укључити стручне и компетентне појединце из друштвене заједнице.
- За реализацију садржаја ВРОЗ-а, односно појединих тема и програмских садржаја, понуђени су сљедећи приручници:
 1. Алан, Б. (2004). *Учионица без насиљаштва*. Београд: Креативни центар.
 2. *Бонтон*;
 3. Дидактички комплет о превенцији насиља кроз образовни систем Босне и Херцеговине, *Приручник за наставнике о превенцији насиља које укључује дјецу*;
 4. Дона, С., (2005). *Одељењски састанци*. Београд: Креативни центар.
 5. *Како учити*;
 6. *Конвенција о правима дјетета*.
 7. Мајк, К., Чаз, В., Пип, Б., *Научите да учите*. Београд: Креативни центар.
 8. НВО „Здраво да сте“ и сарадници (2005). *Сад разумијем своја права*.
 9. *Приручник за рад на часовима одјељењске заједнице*, Бањалука, 2012. године
 10. Приручник за ученике, школске психологе, педагоге и наставнике: *Водич кроз занимања за ученике завршног разреда основне школе*, Министарство просвјете и културе Републике Српске,
 11. Проф. др Ејуб Техић: *Које је занимање за мене*, Култура, Београд 1990.године
 12. *Психосоцијална помоћ у школи*, Републички педагошки завод, Бањалука, 1996.године
 13. Сузић, Н. (2003). *Васпитни рад у одјељењској заједници*. Бања Лука: ТТ центар.
 14. Сузић, Н., Стевић, П. (1996). *Учење учења*. Бања Лука: Глас српски.
 15. *Упозоравање на мине и друга убојита средства*, Приручник за наставнике основних и средњих школа, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006.године
- Одјељењски старјешина може и треба да користи и сву осталу литературу која му је позната и доступна.